

Kompostering

Genom att kompostera avfall från ditt hushåll och din trädgård kan du själv producera den jord och näring som dina växter behöver. Att du samtidigt gör en miljöinsats är en positiv bieffekt. Tänk på att placera komposten på ett bra ställe så att du inte stör dina grannar.

Anmälan

Innan du börjar kompostera ditt köksavfall eller din latrin måste du, enligt Borås Stads renhållningsordning, anmäla det till Miljö- och konsumentnämnden. Det gör du på blanketten ”Anmälan om eget omhändertagande av hushållsavfall (kompostering)”.

Miljö- och konsumentnämnden tar inte ut någon avgift för din anmälan. Om du endast vill kompostera trädgårdsavfall behöver du inte anmäla det. Om du komposterar ditt köksavfall kan du också få en komposttaxa som är lägre än den ordinarie taxan genom att hämtningen av dina sopor sker med längre intervall. Kontakta Borås Energi och Miljö AB på telefon 033-35 74 91 för mer information.

Köksavfall

I stort sett allt organiskt köksavfall som matavfall, kaffefilter, tepåsar och hushållspapper kan komposteras. Det gäller även äggskal, kött-, fisk- och skaldjursrester. Stora köttben bryts knapptast ner i en kompost men kan läggas med ändå och sedan krossas till benmjöl som är bra växtgödsel. Undvik stora mängder av ett och samma avfall. Komposten fungerar bäst om olika avfallsslag blandas.

Latrin

Latrin från ditt eget hushåll går utmärkt att kompostera i en latrinkompost eller mulltoa. Där kan du också kompostera ditt köksavfall. Tänk på att kompostbehållaren ska ha en tät botten. I en latrinkompost är det ofta nödvändigt att lägga i torrt material för att undvika att komposten blir för fuktig. Råd om lämpliga material hittar du under rubriken ”Strömateriale”. I den här informationen behandlas huvudsakligen kompostering av köksavfall men många av tipsen kan även du som komposterar latrin ha glädje av.

Trädgårdsavfall

Trädgårdsavfall går utmärkt att kompostera i den egna trädgården. Gräsklipp, löv, barr, blast och liknande går bra att lägga i trädgårdskomposten. Om du delar materialet så bryts det ner snabbare.

Varmkompost för köksavfall och latrin

I vår kommun måste du använda en värmeisolerad kompostbehållare vid kompostering av latrin eller köksavfall. Med den skapar du en mycket bättre arbetsmiljö för mikroorganismerna. Den ger dig många fördelar som effektivare och snabbare förmultning. Du slipper ovälkomna gäster som t.ex. råttor och fåglar och det är lättare att lägga i avfall och ta ut kompostjord. Det är dessutom mer hygieniskt och du slipper obehaglig lukt. Under den varma årstiden kan det finnas risk att din kompost för köksavfall blir alltför varm och torr. Det kan vara nödvändigt att då och då vattna komposten.

Om du själv bygger en kompost för köksavfall, tänk på att inga skadedjur ska ha möjlighet att komma åt kompostmaterialet dvs. hål och springor ska vara mindre än 6 mm. Väggarna i kompostbehållaren ska vara täta och gnagsäkra samt ha en platta eller ett finmaskigt nät i botten. Behållaren ska vara ventilerad men ha ett tättslutande lock.

Strömateriale

Varva det komposterbara köksavfallet med lämpligt strömateriale såsom t.ex. torra löv (inte ek eller bok), flisat trädgårdsavfall, hackad halm, sågspån, torvströ, gräs eller jord. Strömateriale används för inblandning och täckning av avfallet. Det suger åt sig vatten, förbättrar luftigheten och tillför kol till komposten. Det gör förmultningen effektivare, förhindrar dålig lukt och flugor. Det brukar gå åt cirka 10-15 liter strö i månaden per hushåll vid kompostering av köksavfall. Glöm inte att lufta komposten då och då genom att vända materialet.

Kompostbehållare finns i olika utföranden och storlekar. Det är en fördel om den har två fack som kan användas växelvis. Du kan också ha två komposter.

Komposttips!

För att lyckas med komposten bör du se till att det kommer luft till kompostmaterialet. En kompost får inte bli tät och du måste regelbundet röra om i den. Om komposten blir för torr upphör förmultningen och blir den för blöt ruttnar den. Blanda olika sorters komposterbart avfall så att det blir balans mellan kolinnehållande material såsom kvistar, grenar, torra växtdelar och kväverikt material som t.ex. matrester, potatisskal och gräsklipp.

Placera komposten på en skuggig plats i trädgården. Fråga gärna grannen först om du tänker ställa den nära tomtgränsen. Tänk på att det är ditt ansvar att din kompost inte orsakar olägenhet för närboende.

En fungerande kompost blir varm, ibland ända upp till 70°C, men helst bör temperaturen inte gå över 40°C. Om komposten blir för varm kan den steka sig själv till döds. Man ser det på att mitten av komposten blivit vit medan ytterdelarna är dåligt nedbrutna. Det är ett tecken på en alltför luftig och näringsrik kompost. En för varm kompost medför också kväveförlust. Rör om och tillsätt gammal kompostjord. Temperaturen i komposten kommer från kroppsvärmen av flera miljarder hårt arbetande mikroorganismer. När kompostmaterialet börjar bli färdigt sjunker temperaturen.

Avfall som inte kan komposteras

Lägg inte plast, glas, metall, gummi, läder, kemikalier, aska, kalk, innehållet i dammsugarpåsar, cigarettfimpar och delar från sjuka växter i komposten! Ogräs som gått i frö bör inte komposteras i kallkompost då fröna sedan kommer att spridas med kompostjorden. Ogräs kan komposteras i en varmkompost där många frön dör av värmen.

Om det ändå blir fel...

Om det luktar illa i komposten kan det bero på syrebrist. Komposten har blivit för kompakt, för blöt eller så har kvävehalten blivit för hög. Sågspån och torv suger upp vätan bäst, grenar och annat grovt material luckrar upp. Rör om i din kompost.

Om förmultningen går långsamt eller om det inte händer något alls kan det bero på att din kompost är för kall. Den behöver då isoleras. Temperaturen bör hålla 20–40°C i mitten av komposten.

Om du får myror i komposten är den för torr. Vattna försiktigt och rör om. Om det är mycket flugor i komposten så täck ytskiktet med strö.

När jorden är färdig

Det tar upp till två år för köksavfall och latrin att bli färdig mull beroende på typ av kompostbehållare, kompostmaterialet och hur komposten sköts. En färdig kompost har mörkbrun färg och jordliknande konsistens. Den luktar också jord och har samma temperatur som omgivningen.

Kompostjorden bör sällas innan den läggs på en skyddad plats för att eftermogna. Helst ska den eftermogna lika länge som den legat i kompostbehållaren. Under eftermognaden förvandlar svampar och jordbakterier kompostjorden till färdig mull.

Om du planterar växter i kompostjord som inte är färdig tar jorden kväve från växterna för att kunna fortsätta förmultna och bli till mull. Växterna kan dö om de planteras i sådant material. Gör därför en provsådd i en grund skål med till exempel krassefrön. Om krassen växer i din kompostjord är den färdig att användas.

Den färdiga kompostjorden kan – rätt använd – ersätta blomjord, konstgödsel, bekämpningsmedel, täckmaterial med mera. Den är sprängfylld med näring och är rena kraftpulvret för dina växter. Blanda cirka en del kompostjord med cirka tre delar trädgårdsjord. Sprid blandningen på gräsmattan eller runt buskarna. Om du blandar ut den med ännu mer trädgårdsjord får du en utmärkt planteringsjord. Ren kompost är för stark att användas som såjord. Det har också visat sig att kompostjord gör växterna mer motståndskraftiga mot alla möjliga sorters sjukdomar och angrepp.

BORÅS STAD

MILJÖFÖRVALTNINGEN

POSTADRESS Miljöförvaltningen, Borås Stad, 501 80 Borås

BESÖKSADRESS Sturegatan 42

TFN 033-35 30 00 E-POST miljo@boras.se

WEBBPLATS boras.se/miljo